

**Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 10
hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunta on 13 päivänä joulukuuta 1983 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 214 laiksi maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Matti Hannula ja erikoistutkija Kalevi Hemilä maa- ja metsätalousministeriöstä, ylijohtaja Eero Nordberg maatalushallituksesta, projektitutkija Seppo Hassinen Maatalouden taloudellisesta tutkimuslaitoksesta, maatalous- ja metsätieteiden tohtori Markku Nevala Maataloustuottajain Keskusliitosta, puheenjohtaja Ola Rosendahl Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, toimitusjohtaja Pentti Munnukka Asutus- ja maatilatalousliitto ry:stä, maatalous- ja metsätieteiden tohtori Antti Luhtala Valio Meijerien Keskusosuusliikkeestä sekä johtaja Martti Puhakka Kainuun Osuusmeijeristä. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Esityksellä pyritään tuotantotilanteen kehityksen ja järjestelmästä saatujen kokemusten pohjalta tarpeellisilta osin tarkistamaan maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annettua lakia. Tarkoituksena on, että kotieläintuotannon vähentämissopimus voitaisiin tehdä koskemaan myös naudanlihantuotantoa ja että maataloustuotannon vähentämissopimus sisältäisi vastedes yhtenä rajoituskohteena sanotun lihan tuotannon. Pellon kesannoimissopimuksia ehdotetaan voitavaksi tehdä joko yksi-, kaksi- tai kolmevuotisina. Maidontuotannon vähentämissopimuksissa vaadittava vähintään yhden neljänneksen suuruinen maitomäärän vähennys tulisi taas muutettavaksi niin, että vielä vähintään 15 prosentin suuruista vähennystä suunnittelevan viljelijän kanssa voitaisiin tehdä kyseinen sopimus.

Edelleen ehdotetaan kyseistä tuotannon ohjaamislakia tarkistettavaksi siltä osin kuin kysymys

on mahdollisuudesta tehdä tuotannonmuutossovimuksia oikeushenkilöiden kanssa. Lisäksi lakiin ehdotetaan eräitä sen täytäntöönpanon tehostamisen kannalta tarpeellisia, lähinnä teknisluonteisia korjauksia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maataloustuotannon nykyisillä ja aiemmillä ohjaamisjärjestelmillä on kyetty vähentämään tuotantoa. Toisaalta on tapahtunut samanaikaisesti tuotannon lisäystä, jolloin kokonaistuotannossa näkyvä vaikutus on lopulta jäänyt vähäiseksi. Tästä syystä ja maataloustuotannon odotettavissa olevan kasvun takia tulisi nykyistä tuotannonohjaamisjärjestelmää kehittää siten, että halukkuus ja mahdollisuus sopimusten tekemiseen lisääntyisi ja että se paremmin edistäisi tuotannon tasapainottumista.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää ehdotettua lainsäädäntöä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena.

Ehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kiinnittänyt huomiota 6 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan maidontuotannon vähentämistä koskevan sopimuksen edellytyksenä on, että maidontuotantoa on vähennettävä valtioneuvoston peruskaudeksi määräämän ajanjakson aikana meijeriin toimitetun maidon määrästä vähintään 15 prosentilla, kuitenkin vähintään 10 000 litraa. Ehdotettujen toimenpiteiden vaikuttavuuden lisäämiseksi valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että pienempienkin karjojen omistajilla olisi mahdollisuus tehdä maidontuotannon vähentämissopimuksia. Tästä syystä valiokunta on päättänyt ehdottamaan vähimmäislitramäärän alentamista 10 000 litrasta 5 000 litraan.

Pellon kesannoimissopimuksia voitaisiin laakiehdotuksen 8 §:n mukaan tehdä vastaisuudessa yksi-, kaksi- tai kolmevuotisena. Monilla maatalousalueilla pellon vuokraaminen on varsin yleistä ja sitä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus tulee huolellisesti seuraamaan, mikä vaikutus kesan-

nointisopimusten tekemisellä ja niistä maksettavilla palkkioilla mahdollisesti tulee olemaan pelonvuokrauskäytäntöön ja vuokralleottajan asemaan ja että hallitus välittömästi ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin ilmenevien epäkohtien poistamiseksi. Lakia sovellettaessa tulisi valiokunnan mielestä lähtökohtana olla, että pellon kesannointisopimuksia tulisi ensisijaisesti tehdä vain sellaisen pellon kesannoinnista, jota maanomistaja

tai hänen perheensä jäsen itse on viljellyt esimerkiksi vuoden ajan ennen sopimuksen tekemistä.

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä sanotulla tavalla tarkistettuna.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta 21 päivänä tammikuuta 1983 annetun lain (81/83) 1 §, 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 ja 3 momentti, 8 §, 9 §, 15 §, 16 §:n 2 momentti, 18 §, 20 §:n 3 momentti, 21 §, 23 § ja 26 § sekä

lisätään lain 1 §:ään uusi 2 momentti ja 29 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Milloin sopimus koskee yksinomaan tilan maidontuotannon vähentämistä, on maidontuotantoa vähennettävä valtioneuvoston peruskaudeksi määräämän ajanjakson aikana meijeriin toimitetun maidon määrästä vähintään 15 prosentilla,

kuitenkin vähintään 5 000 litraa. Tällaisen sopimuksen tehneen viljelijän on sitouduttava myymään tai muutoin luovuttamaan vähennettävät lypsylehmät teuraiksi tai maasta vietäväksi.

8, 9, 15, 16, 18, 20, 21, 23, 26 ja 29 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1983

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Nieminen, varapuheenjohtaja Hämäläinen ja jäsenet Aaltio, Anttila, von Bell, Jyrkilä, Kautto, Koivisto, Mus-

tonen, Rajamäki, Raudaskoski, Saarikoski, Tähkämaa, Törnqvist, Urpilainen ja Westerlund sekä varajäsen Malm.

Vastalause

Hallituksen esitys n:o 214 laiksi maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain muuttamisesta liittyy osana valtioneuvoston 9.12.1983 yksimielisesti hyväksymään maatalouspolitiikan periaatepäätökseen, jolla pyritään maatalouden ylituotannon supistamiseen. Hallitus asettaa ylituotannosta vastuuseen lähes kaikki tilat samassa suhteessa, jolloin hallitus vaikeuttaa eritoten pienten ja keskisuurten tilojen elinehtoja.

SKDL:n eduskuntaryhmä on esittänyt toisen vaihtoehdon. Sen lähtökohtana on ylituotannon supistaminen suurien tilojen tuotantoa leikkaamalla, jolloin myös pientiloilta kannettavaan maidon vientikustannusmaksuun voidaan puuttua. SKDL:n vaihtoehto tulee ajankohtaiseksi, kun hallitus antaa valtioneuvoston periaatepäätökseen liittyvän esityksen laiksi, jolla maidontuotannossa otetaan käyttöön kaksihintajärjestelmä.

Tähän lakiesitykseen SKDL:n edustajat ovat tehneet seuraavia muutosehdotuksia, jotka sisältyvät vastalauseen pykäläkohtaisiin ehdotuksiin:

- maidontuotannon vähentämistä koskeva vähimmäismäärä pidetään edelleen 25 %:na, mutta pienin määrä lasketaan 5 000 litraan,
- kesannoimissopimuksen tehneen on itse pitänyt viljellä peltoa edellisenä vuotena ja
- korvaus maidontuotannon vähentämisestä olisi 80 000 litran jälkeen pienempi.

Hallitus esittää, että maidon tuotannon vähentämissopimuksen edellytyksenä on tuotannon vähentäminen vähintään 15 %:lla nyt voimassa olevan 25 %:n sijasta, kuitenkin vähintään 10 000 litraa. Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää tämän yksinomaan yli 14 lehmän tiloille hyötyä tuottavan muutoksen kohentamiseksi, että vähennyksen ei tarvitsisi olla enempää kuin 5 000 litraa. Kuitenkin tuotannon vähentämisosuiden säilyttäminen hallituksen esittämässä 15 %:ssa antaa suurille tiloille mahdollisuuden varsin pieniin tuotannon vähennyksiin. Tämä lisää mahdollisuuksia käyttää väärin valtion tukea.

Siksi esitämme, että 25 %:n tuotannon supistamisosuus tulisi säilyttää.

Tähän lakiesitykseen liittyen on hallituksen tarkoituksena korottaa huomattavasti tuotannon vähentämissopimuksista maksettavia korvauksia ja palkkioita. Niinpä useassa tapauksessa kesannoimissopimuksella maksettava palkkio on suurempi kuin pellostaa saatava vuosivuokra. Näin lakiesitykseen liittyy vaara, että peltojaan vuokrannut maan omistaja lopettaa vuokrauksen ja tekee kesannoimissopimuksen taloudellisesti edullisempaan. Vahinkoa tästä kärsii vuokralainen. Siksi ehdotamme, että kesannoimissopimuksen voi tehdä vain maanomistaja, joka itse on viljellyt kyseistä peltoa edellisen vuoden ajan.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan maidontuotannon korvaustaso korotettaisiin 90 penniin litralta, kun vuonna 1983 korvaus on ollut 65—75 penniä. Vaikka korvauksen korotuksen jälkeenkin valtiolle syntyy säästöä siitä, että vientitarve ei kasva aiemmin ennakoitun mukaan, ei kuitenkaan voi pitää perusteltuna, että sama korvaus litraa kohden maksettaisiin niin pienille kuin suurillekin tiloille, kun suurten tilojen suuren vähennyksen voi arvioida tuovan liian suuren yhteenlasketun vähennyskorvauksen. Tästä syystä esitämme, että 16 §:ssä todettaisiin korvauksen olevan pienemmän, kun vähennys on yli 80 000 maitolitraa. Hallituspuolueiden eduskuntaryhmien asian käsittelylle suoma kiireinen aikataulu ei ole antanut meille mahdollisuutta yksityiskohtaisemmin selvittää sitä, miten voimakkaasti korvauksen tulisi pienetä 80 000 maitolitrasta ylittyessä, joten olemme kirjoittaneet säännöksen tältä osin yksityiskohtaiselta sisällöltään avoimeksi, mutta suuntaa osoittavaksi ohjeeksi valtioneuvostolle.

Ehdotammekin,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta 21 päivänä tammikuuta 1983 annetun lain (81/83) 1 §, 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 ja 3 momentti, 8 §, 9 §, 15 §, 16 §:n 2 momentti, 18 §, 20 §:n 3 momentti, 21 §, 23 § ja 26 § sekä

lisätään lain 1 §:ään uusi 2 momentti ja 29 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1—4 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

9 ja 15 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Kotieläintuotannon vähentämissopimus

6 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Milloin sopimus koskee yksinomaan tilan maidontuotannon vähentämistä, on maidontuotantoa vähennettävä valtioneuvoston peruskaudeksi määräämän ajanjakson aikana meijeriin toimitetun maidon määrästä vähintään 25 prosentilla, kuitenkin vähintään 5 000 litralla. Tällaisen sopimuksen tehneen viljelijän on sitouduttava myymään tai muutoin luovuttamaan vähennettävät lypsylehmät teuraiksi tai maasta vietäväksi.

Sopimus pellon kesannoimisesta

8 §

Pellon kesannoissopimus voidaan tehdä 1 päivänä huhtikuuta alkavan ja 31 päivänä maaliskuuta päättyvän kesannoimiskauden ajaksi. *Sopimus voidaan tehdä vain sellaisen pellon kesannoimisesta, jota maanomistaja tai hänen perheensä jäsen itse on viljellyt sopimuksen tekemistä edeltävän vuoden ajan.* Kesannoissopimuksia voidaan, sen mukaan kuin valtioneuvosto katsoo tarpeelliseksi ja tarkemmin määrää, tehdä joko yksi-, kaksi- tai kolmivuotisena.

16 §

Kotieläintuotannon vähentämissopimuksessa maksettavan korvauksen suuruus määräytyy tilalta kahden viimeksi toimitetun verotuksen mukaan vuotta kohti keskimäärin kyseisestä tuotannosta saadun tulon perusteella. Jos kotieläintuotannon vähentämissopimus koskee yksinomaan maidontuotannon vähentämistä, korvauksen suuruus määrätään vähennettyä maitolitraa kohti (*poist.*) *kuitenkin niin, että yli 80 000 vähennetyn maitoliträn jälkeen korvaus on pienempi.* Valtioneuvosto voi muiden kotieläintuotannon vähentämissopimusten kohdalla päättää korvauksen suuruuden määrättäväksi myös vähennettyä eläinyksikköä kohden. Jos kotieläintuotannon vähentämissopimuksen tekijänä on oikeushenkilö, voi valtioneuvosto alentaa suoritettavaa korvausta.

18, 20, 21, 23, 26 ja 29 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1983

Matti Kautto

Heikki Mustonen